

N:o 47.

Af Herr Ivar Månsson: Angående ändring i Kongl. Förordningen den 21 Mars 1862 om kyrkostämman samt kyrkoråd och skolråd.

Enligt Kongl. Förordningen den 21 Mars 1862 om kyrkostämman samt kyrkoråd och skolråd, skall det sistnämnda bestå af kyrkoherden i församlingen, såsom sjelfskrifven ordförande, samt ett lämpligt antal för nit om skolväsendet kände män. Ibland dessa sednare får likväl skolläraren icke räknas, ty han kan ju, enligt 24 § af nämnda förordning, såsom varande kyrkoförsamlingens aflönade betjent, icke inväljas som ledamot i skolrådet.

Frågan om upphäfvande af kyrkoherdes sjelfskrifvenhet till ordförande i skolråd har flera gånger varit föremål för Riksdagens pröfning, utan att dock någon ändring i nuvarande stadganden derom vunnits. Denna fråga är likväl obestridligen af synnerlig vikt och skall ständigt återkomma tills den fått en behöflig och nöjaktig lösning. Då ifrågavarande lag stiftades tog man naturligtvis hänsyn till prestens höga bildningsgrad, samt att han med kraft och varmt intresse skulle omfatta folkskolans angelägenheter; äfven befarade man kanske att det i många kommuner icke skulle finnas någon annan lämplig eller kompetent person till utöfvande af ordförande-befattningen. Det är emellertid alltför väl känt, att presten inom en och annan församling icke fullgjort detta sitt uppdrag såsom han bort, och som man haft rätt att vänta. Å andra sidan är det ju ett känt och glädjande faktum, att upplysningen under de sednare tiderna, genom folkskolans och andra läroverks verksamhet, stigit i ganska väsendtlig grad. Man bör väl sålunda kunna antaga, att det numera inom hvarje kommun finnas män, hvilka, jemte det att de äro fullt vuxna

ordförandeskapet i ett skolråd, förstå uppskatta folkskolans stora betydelse, samt följaktligen med nit och allvar skola handhafva och vårda dess angelägenheter.

Lemnades åt församlingen frihet att sjelf utse ordförande i skolråd, så är det likväl ganska säkert att kyrkoherden i de flesta fall blefve vald, för såvidt han åtnjöt församlingens förtroende samt vore en för folkbildningen nit-älskande man. I motsatt fall, äfvensom om han vore af ålder, sjukdom eller andra anledningar urståndsatt att fullgöra sina åligganden som skolråds-ordförande, skulle församlingen ega — hellre än att ett så viktigt uppdrag anförtroddes åt en ung, oerfaren och med socknens angelägenheter obekant pastor — välja någon annan dertill duglig och passande person inom kommunen. Att en vald ordförande, vare sig prest eller lekman, skulle komma att intaga en helt annan ställning till församlingen än en sjelfskrifven samt lättare och med lifligare intresse kunna befrämja folkundervisningen, ligger i öppen dag och har äfven förr blifvit framhållet och betonadt.

Beträffande folkskolläraren åter, så kan han, som känt och redan nämndt är, icke inväljas som ledamot i skolrådet. Detta synes mig ej vara med billighet eller klokhet öfverensstämmande, ty hvem bör väl bättre känna till skolornas angelägenheter än just den ordinarie skolläraren. En af vår tids ädlaste sträfvanden är ju att söka lyfta folkskolan och folkundervisningen till en allt högre ståndpunkt. I sanma mån detta lyckas, ställes också högre anspråk på skollärarne, hvilka numera äfven förvärfva sig grundligare kunskapsmått och bildning än förr. Då de äro aktade och värderade män, och då åt dem lemnas det stora förtroendet att leda och undervisa våra barn, samt då det dessutom vid många tillfällen är nödvändigt att skolläraren är närvarande vid skolrådets sammanträde för att lemna upplysningar, då det t. ex. är fråga om tillsättande af lärare eller lärarinna i småskolan, om anskaffande af skolmateriel m. m., så bör det väl också, enligt mitt förmenande, vara med billigheten öfverensstämmande att den ordinarie skolläraren må kunna inväljas i skolrådet, då församlingen så finner lämpligt och nyttigt. I alla frågor som röra den invalde läraren personligen bör han anses jäfvig och skall från rådet afträda.

Att lemna skolläraren plats i skolrådet vore dessutom ett rättvist erkännande af hans insigter om skolväsendet samt en välförtjent uppmuntran för hans mödosamma och ansvarsfulla kall.

På grund af hvad jag sålunda anfört tager jag mig friheten föreslå följande förändring i ofvannämnde förordning, nemligen:

1:o) att kyrkoherden, eller den hans embete förestår, endast skall vara sjelfskrifven ledamot, men icke sjelfskrifven ordförande i skolrådet; samt

2:o) att hvarje ordinarie skollärare må blifva berättigad att, inom den socken han tillhör, kunna inväljas som skolråds-ledamot.

Om remiss af denna min motion till vederbörligt Utskott anhålles vördsamt.

Stockholm den 27 Januari 1873.

Ivar Månsson.

Uti ofvanstående motion instämma:

Nils Nilsson,
från Stäfvie.

Christen Assarsson.

N:o 48.

Af Herr Ivar Månsson: Om underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t, rörande ändring i de för uppbörden af kyrkoherdes lön gällande grunder.

Genom Kongl. Förordningen af den 11 Juli 1862 har sättet för presterskapets aflöning, hvilket förut varit olämpligt och obestämdt samt af beskaffenhet att lätt föranleda tvister emellan löntagare och löngifvare, blifvit ändamålsenligt regleradt, så att hvarje kyrkoherde numera erhåller en bestämd årlig lön, som skall af socknen utgå och gälla för en tid af femtio år. Derom kan sålunda numera icke uppstå någon tvist eller olägenhet, men deremot har, beträffande gällande föreskrifter för uppbörden af nämnda lön, från åtskilliga trakter mycket missnöje tillkännagifvits.

Vid bestämmandet af afgifterna till presterskapets löner hade nemligen regleringsnämnderna, enligt 6 och 7 §§ af nämnda förordning, att ställa sig